

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

258

Wyzwania współczesnej polityki turystycznej Problemy funkcjonowania ryнку turystycznego

Redaktor naukowy

Andrzej Rapacz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Wiesław Alejziak, Małgorzata Bednarczyk, Stefan Bosiacki, Ewa Dziedzic,
Irena Jędrzejczyk, Magdalena Kachniewska, Włodzimierz Kurek,
Barbara Marciszewska, Agnieszka Niezgoda, Aleksander Panasiuk,
Józef Sala, Jan Sikora, Teresa Żabińska, Aleksander Szwichtenberg

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-218-5

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp.....	9
------------	---

Część 1. Branża turystyczna

w obliczu wyzwań współczesnego rynku turystycznego

Iwona Bąk: Turystyka w obliczu starzejącego się społeczeństwa.....	13
Renata Seweryn: Lojalność odwiedzających wyzwaniem dla obszaru recepcji turystycznej w obecnych warunkach rynkowych.....	24
Ewa Szczepanowska, Beata Kaczor, Karolina Pawelek: Struktura oferty wybranych hoteli spa przy granicy polsko-niemieckiej – analiza porównawcza.....	35
Agata Niemczyk: Motywy jako determinanta zachowań uczestników turystyki kulturowej.....	47
Joanna Kosmaczewska: Działania inwestycyjne w okresie spowolnienia gospodarczego na przykładzie podmiotów branży turystycznej i firm kooperujących zlokalizowanych w gminie wiejskiej.....	58
Andrzej Hadzik, Adam Ryszard Szromek, Rajmund Tomik: Kibice międzynarodowych widowisk sportowych jako nowa kategoria konsumentów turystyki w Polsce.....	68
Marek Stuczyński: Odpowiedzialność hotelarstwa za środowisko w kontekście turystyki zrównoważonej.....	79
Jolanta Wojciechowska: Ścieżki rozwoju organizacyjnego turystyki w Polsce – od rewolucyjnego po ewolucyjny system.....	89
Krzysztof Borodako, Michał Rudnicki: Dostosowanie oferty portu lotniczego Kraków-Balice w kontekście obsługi turystyki biznesowej w Krakowie.....	103
Marek Lawin, Tomasz Napierała: Efektywność środków wydatkowanych na rzecz rozwoju turystyki przez samorządy gminne województwa łódzkiego.....	113
Józef Sala, Joanna Górna: Hotelarstwo a współczesne tendencje rozwoju turystyki.....	127
Eugenia Panfiluk: Strategia zarządzania turystyką na obszarach przyrodniczo cennych na przykładzie jednostek obszaru metropolitalnego Białegostoku.....	139
Adam Pawlicz: Koncepcja dóbr merytorycznych jako uzasadnienie działań podmiotów publicznych na rynku turystycznym.....	152

Dawid Milewski: Postulaty przewozowe jako cechy jakości przewozów turystycznych	161
Marlena Prochorowicz, Bogusław Stankiewicz: Zachowania konsumentów na rynku usług agroturystycznych	172

Część 2. Współpraca sektorowa warunkiem realizacji celów i zadań polityki turystycznej na poziomie lokalnym i regionalnym

Arkadiusz Niedziółka: Stan i uwarunkowania rozwoju agroturystyki w powiecie nowotarskim z wyszczególnieniem gminy Czorsztyn	187
Joanna Kizielewicz: Partnerstwo na rzecz rozwoju polityki turystycznej w województwach nadmorskich w Polsce	196
Michał Żemła, Anna Staszewska: Rola interesariuszy w budowie konkurencyjnych produktów turystycznych na podstawie Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego	209
Włodzimierz Banasik, Dagmara Fiszer: Turystka w rozwoju społeczno-gospodarczym miasta Żyrardowa	219
Maciej Dębski: Architektura marki jako narzędzie budowania konkurencyjności destynacji turystycznych	228
Romuald Ziółkowski: Turystyczna Sieć Współpracy – doświadczenia w zakresie budowy klastrów turystycznych	240
Agata Balińska, Weronika Cieśluk: Marka w tworzeniu turystycznego wizerunku miasta Elk	251
Teresa Żabińska: Turystyka kreatywna. Koncepcja i możliwości rozwoju w Polsce	260
Stefan Bosiacki, Agata Basińska-Zych: Rola samorządu lokalnego w rozwoju turystyki w warunkach kryzysu ekonomicznego – na przykładzie województwa wielkopolskiego	271

Summaries

Iwona Bąk: Tourism in the face of an aging society	23
Renata Seweryn: The loyalty of visitors as a challenge for the tourist destination area in current market conditions	34
Ewa Szczepanowska, Beata Kaczor, Karolina Pawelek: The comparison of offers in selected spa centers at the Polish-German border – comparable analysis	46
Agata Niemczyk: Motives as a behaviour determinant of participants of culture tourism	57
Joanna Kosmaczewska: Investment activities in the economic slowdown period on the example of entities operating in the tourism sector and cooperating companies located in the rural commune	67

Andrzej Hadzik, Adam Ryszard Szromek, Rajmund Tomik: Fans of international sport events as a new category of consumers of tourism in Poland	78
Marek Stuczyński: Responsibility for the environment in the hotel industry in the context of sustainable tourism	88
Jolanta Wojciechowska: The paths of the organizational development of tourism in Poland – from revolutionary to evolutionary	102
Krzysztof Borodako, Michał Rudnicki: Adjustment of the offer of Kraków-Balice airport to the changes of business tourism in Krakow	112
Marek Lawin, Tomasz Napierała: Effectiveness of funds for tourism development in local communities in the region of Lodz	126
Józef Sala, Joanna Górna: Trends in tourism and their impact on the hotel business	138
Eugenia Panfiluk: Strategy for tourism management in the areas of great natural interest shown on the example of units of the metropolitan area of Białystok city	151
Adam Pawlicz: Merit goods theory as a justification of public actions on the tourism market	160
Dawid Milewski: Transport postulates as the quantitative attributes of tourism transport	171
Marlena Prochorowicz, Bogusław Stankiewicz: Consumers behaviour on the market of agritourist services	184
Arkadiusz Niedziółka: State and determinants of agritourism development in Czorsztyn community of the Nowy Targ County	195
Joanna Kizielewicz: Partnership for the development of tourist policy in coastal voivodeships in Poland	208
Michał Żemła, Anna Staszewska: Mutual relationships between stakeholders in the creation of competitive tourism products on the basis of Industrial Monuments Route of Silesian Voivodeship	218
Włodzimierz Banasik, Dagmara Fiszer: Tourism in the socio-economic development of Żyrardów	227
Maciej Dębski: Brand architecture as a tool to build competitiveness of tourism destinations	239
Romuald Ziolkowski: Tourist cooperation network – experience in the creation of tourism clusters	250
Agata Balińska, Weronika Cieśluk: Brand in the creation of tourist image of Ełk	259
Teresa Żabińska: Creative tourism. Its concept and development opportunities in Poland	270
Stefan Bosiacki, Agata Basińska-Zych: The role of local government in tourism development in terms of the economic crisis – on the example of Wielkopolska Voivodeship	290

Arkadiusz Niedziółka

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

STAN I UWARUNKOWANIA ROZWOJU AGROTURYSTYKI W POWIECIE NOWOTARSKIM Z WYSZCZEGÓLNIENIEM GMINY CZORSZTYN

Streszczenie: Artykuł dotyczy stanu oraz uwarunkowań rozwoju agroturystyki w powiecie nowotarskim. Przedstawiono liczbę gospodarstw agroturystycznych funkcjonujących w tym regionie Małopolski według gmin. Ukazano najistotniejsze czynniki rozwoju usług agroturystycznych w opinii pracowników urzędów gmin oraz właścicieli obiektów wiejskiej bazy noclegowej w gminie Czorsztyn. Najważniejsze składniki rozwoju agroturystyki w powiecie nowotarskim przedstawiono po analizie wyników badań kwestionariuszowych przeprowadzonych wśród 21 kwaterodawców zajmujących się agroturystyką oraz po analizie badań z pracownikami urzędów gmin wiejskich tego powiatu odpowiedzialnych za rozwój turystyki i promocję swoich gmin. Przedstawiono zarówno czynniki przyrodnicze, jak i pozaprzyrodnicze wspierające rozwój agroturystyki.

Słowa kluczowe: agroturystyka, usługi agroturystyczne, turyści.

1. Wstęp

Teren powiatu nowotarskiego jest jednym z najbardziej rozwiniętych pod względem turystyki regionów województwa małopolskiego. Znajdują się tutaj różne atrakcje turystyczne, walory kulturowe, zabytki architektury oraz liczne walory krajobrazowe, obszary przyrodniczo cenne, w tym chronione. Rozległa Kotlina Orawsko-Nowotarska i otaczające ją pasma Gorców, Pienin, zachodnie stoki Beskidu Sądeckiego oraz część Magury Spiskiej i Pasma Babiej Góry tworzą wspaniałą przestrzeń umożliwiającą rozwój różnych form turystyki, m.in. ekoturystyki, turystyki krajoznawczej czy różnych form turystyki kwalifikowanej. Warto dodać, że na terenie powiatu nowotarskiego położony jest w całości Pieniński Park Narodowy oraz częściowo dwa inne parki narodowe: Gorczański i Babiogórski.

W regionie nowotarskim od kilkunastu lat prężnie rozwija się agroturystyka. Gospodarstwa agroturystyczne oferują usługi noclegowe i gastronomiczne, a także różne usługi rekreacyjno-sportowe. Agroturystyka jest bardzo ważną gałęzią roz-

woju lokalnej gospodarki turystycznej. Jej rozwój determinują wspaniałe walory turystyczne, odpowiednia infrastruktura agroturystyczna z szerokim zapleczem rekreacyjnym, a także wsparcie różnych podmiotów i instytucji w rozwoju tej formy turystyki wiejskiej.

Celem pracy jest ukazanie najważniejszych czynników rozwoju agroturystyki w powiecie nowotarskim. Aby zrealizować założony cel, przeprowadzono dwa badania kwestionariuszowe. Pierwsze badania autor niniejszej publikacji przeprowadził we wszystkich 11 gminach wiejskich powiatów: Czarny Dunajec, Czorsztyn, Jabłonka, Krościenko nad Dunajcem, Lipnica Wielka, Łapsze Niżne, Nowy Targ, Ochotnica Dolna, Raba Wyżna, Spytkowice oraz Szaflary. Badania dotyczyły roli władz lokalnych w rozwoju usług agroturystycznych w regionie. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety, natomiast metodą badawczą wywiad bezpośredni. Respondentami byli pracownicy urzędów gmin odpowiedzialni za rozwój i promocję swojej gminy. Drugie badania, także przy użyciu narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety, autor przeprowadził w formie wywiadu bezpośredniego z 21 właścicielami gospodarstw agroturystycznych działających w gminie Czorsztyn. Miały one na celu określenie stanu i uwarunkowań rozwoju agroturystyki w tym regionie.

2. Istota agroturystyki

Agroturystyka jest formą turystyki wiejskiej, która polega na przyjmowaniu turystów w gospodarstwach rolnych. Organizatorami takiego wypoczynku są rolnicy. Świadczone usługi agroturystyczne zawsze dotyczą oferowanych usług noclegowych, głównie w pokojach gościnnych, czasami usług gastronomicznych oraz różnego rodzaju aktywnych usług rekreacyjnych.

W literaturze przedmiotu w ostatnich 20 latach przedstawiano różne definicje agroturystyki, ale zawsze odnosiły się one do pobytu wczasowiczów w obrębie funkcjonujących gospodarstw rolnych. Jedno z przykładowych ujęć definicyjnych tej formy turystyki mówi, że agroturystyka „jest formą turystyki wiejskiej umożliwiającą turystom oraz odwiedzającym jednodniowym bezpośredni kontakt z funkcjonującym gospodarstwem rolnym, ogrodniczym lub rybackim oraz uczestnictwo w życiu rodziny zawodowo i życiowo związanej z wyżej wymienioną działalnością”¹.

Agroturystyka jest uprawiana na obszarach wiejskich. Najczęściej z wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych korzystają mieszkańcy miast. Dzieje się tak, ponieważ agroturystyka daje możliwość wypoczynku w środowisku wiejskim, odmiennym od warunków życia i pracy na terenie miejskiej aglomeracji. Inne wartościowe cechy agroturystyki to²:

¹ B. Meyer (red.), *Wybrane aspekty ruchu turystycznego*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004, s. 71.

² J. Sikora, *Organizacja ruchu turystycznego na wsi*, WSiP, Warszawa 1999, s. 70.

- możliwość kontaktu bezpośredniego z niezanieczyszczonym środowiskiem przyrodniczym;
- cisza, spokój, mały ruch;
- możliwość kontaktu z życiem wiejskim, zwierzętami domowymi, pracami rolnymi, folklorem wsi i możliwość ich poznania;
- możliwość korzystania ze zdrowej żywności.

Agroturystyka wpływa na rozwój społeczno-ekonomiczny obszarów wiejskich. Wpływa na zmianę standardu życia, motywuje do podnoszenia wykształcenia i zdobywania dodatkowych kwalifikacji przez mieszkańców wsi. Szczególnie ważny jest wpływ usług agroturystycznych na stabilizację ludności (hamuje procesy migracji z terenów wiejskich i małych miast)³.

W rozwoju agroturystyki ważną rolę odgrywają władze lokalne w gminach i powiatach. Wspierają one jej rozwój, najczęściej poprzez działalność promocyjną oraz organizację kursów i szkoleń agroturystycznych. W opinii M. Jalinika ważną kwestią w rozwoju agroturystyki byłoby powołanie komórek organizacyjnych na trzech szczeblach: gminnym, powiatowym, a nawet wojewódzkim, co mogłoby przyczynić się do poprawy jakości świadczonych usług agroturystycznych i tym samym do zwiększenia liczby przyjeżdżających turystów⁴. Wśród takich komórek powoływanych przez samorząd terytorialny w gminie można wyróżnić: Punkt Informacji Turystycznej (Agroturystycznej), stanowisko w urzędzie gminy, gminny oddział regionalnego stowarzyszenia agroturystycznego, Gminny Ośrodek Kultury.

Ważną rolę w rozwoju agroturystyki odgrywają także stowarzyszenia agroturystyczne. Wspierają one rozwój usług agroturystycznych głównie w sferze promocji, m.in. poprzez organizację wyjazdów na targi turystyczne, a także przez organizację szkoleń i wyjazdów do innych gospodarstw rolnych zajmujących się agroturystyką oraz organizację różnych wspólnych imprez plenerowych⁵.

3. Stan rozwoju agroturystyki w powiecie nowotarskim

W 2007 r. w powiecie nowotarskim zanotowano największą liczbę gospodarstw agroturystycznych funkcjonujących na terenie województwa małopolskiego. Instytut Turystyki podawał liczbę 387 obiektów tego rodzaju. Na drugim miejscu uplasował się powiat tatrzański z 365 gospodarstwami agroturystycznymi⁶. W obrębie

³ R. Białobrzeska, R. Kisiel, R. Marks, *Rola i miejsce agroturystyki w ekorozwoju wsi*, [w:] B. Klepacki (red.), *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu*, t. II, z. 2, Wydawnictwo Wieś Jutra Sp. z o. o., Warszawa–Poznań–Zamość 2000, s. 10.

⁴ M. Jalinik, *Agroturystyka na obszarach przyrodniczo cennych*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2002, s. 113.

⁵ A. Niedziółka, *Działalność stowarzyszeń agroturystycznych jako ważna determinanta rozwoju agroturystyki w województwie małopolskim*, „Folia Universitatis Agriculturae Stetinensis” nr 263, Oeconomia 51, Wydawnictwo Naukowe Akademii Rolniczej w Szczecinie, Szczecin 2008, s. 77.

⁶ <http://www.intur.com.pl/bazy/kwatery/kw2.php?w1=12&zestaw=agroturystyka>.

powiatu nowotarskiego zdecydowanie najwięcej gospodarstw agroturystycznych funkcjonowało w gminie Czorsztyn – 165 (tab. 1).

Tabela 1. Liczba gospodarstw agroturystycznych w poszczególnych gminach powiatu nowotarskiego w 2007 r.

Gmina	Liczba obiektów	W tym całorocznych (%)	Liczba miejsc noclegowych	Liczba miejsc w obiektach całorocznych	Liczba miejsc w obiektach sezonowych
Czarny Dunajec	37	100,0	402	402	–
Czorsztyn	165	72,7	1850	1300	550
Jabłonka	15	73,3	190	170	20
Krościenko n. Dunajcem	54	44,4	711	344	367
Lipnica Wielka	8	100,0	66	66	–
Łapsze Niżne	49	95,9	614	588	26
Nowy Targ	8	100,0	96	96	–
Ochotnica Dolna	8	100,0	120	120	–
Raba Wyżna	13	100,0	100	100	–
Rabka-Zdrój*	13	30,7	177	62	115
Spytkowice	6	100,0	71	71	–
Szaflary	11	100,0	485	485	–
RAZEM	387	84,75	4882	3804	1078

* Rabka-Zdrój jest gminą miejsko-wiejską.

Źródło: <http://www.intur.com.pl/bazy/kwatery/kw2.php?w1=12&zestaw=agroturystyka>.

W powiecie nowotarskim kwaterodawcy zrzeszeni są w dwóch organizacjach: Galicyjskich Gospodarstwach Gościennych i Stowarzyszeniu Turystyki i Agroturystyki Ziem Górskich.

4. Wyniki badań przeprowadzonych w gminach wiejskich powiatu nowotarskiego

We wszystkich jedenastu gminach wiejskich należących do powiatu nowotarskiego przeprowadzono w 2011 r. badania kwestionariuszowe. Respondentami byli pracownicy urzędów gmin odpowiedzialni za promocję regionu, a także rozwój usług turystyczno-rekreacyjnych. Wyniki badań pokazały, że we wszystkich gminach opracowane zostały strategie rozwoju, które zamieszczone są na oficjalnych stronach internetowych gmin. We wszystkich tych dokumentach zawarto ocenę szans oraz zagrożeń dla rozwoju różnych form turystyki. W misjach i wizjach strategicznych rozwój turystyki także został uwzględniony we wszystkich przypadkach. Wszyscy

respondenci uznali, że w strategiach rozwoju ich gmin zapisane są również działania wspierające rozwój działalności agroturystycznej. Pomoc ta ma dotyczyć wsparcia działalności promocyjnej, m.in. poprzez organizację wyjazdów na targi i giełdy turystyczne lub poprzez wydawanie folderów i katalogów z ofertą agroturystyczną.

W kwestiach dotyczących usług agroturystycznych jako czynnika rozwoju lokalnego zadawano respondentom pytanie dotyczące wielkości wpływu agroturystyki na rozwój społeczno-ekonomiczny gminy. Stwierdzili oni, że jest on bardzo duży. Również wszystkie badane osoby odpowiedziały, że agroturystyka może stać się „kołem zamachowym” w rozwoju ich gmin.

Wypowiedzi rozmówców z urzędów gmin wskazują, że zapisane w strategiach rozwoju działania mające wspierać branżę agroturystyczną są w praktyce realizowane przez władze lokalne. Wszyscy respondenci wskazali na wsparcie udzielane wiejskim kwaterodawcom w zakresie działań promocyjnych. W tej materii przejawia się ono głównie w organizacji wyjazdów na targi turystyczne oraz w wydawaniu przez gminę folderów i katalogów z ofertą agroturystyczną. Z kolei w 10 badanych gminach wskazano na rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz budowę infrastruktury technicznej. W siedmiu przypadkach gmina organizowała szkolenia i kursy agroturystyczne dla rolników chcących uruchomić działalność agroturystyczną w swoich gospodarstwach rolnych.

Odnosnie do kursów agroturystycznych rozmówcy stwierdzili, że w rozwoju agroturystyki istotne miejsce zajmują odpowiednie kursy i szkolenia agroturystyczne. Do tej pory 7 badanych gmin takie przedsięwzięcia zorganizowało przy współpracy z dwoma stowarzyszeniami agroturystycznymi: Galicyjskimi Gospodarstwami Gościnnymi oraz Stowarzyszeniem Turystyki i Agroturystyki Ziem Górskich. Program kursów dotyczył procedur rozpoczęcia i prowadzenia działalności agroturystycznej, a także spraw związanych z rozszerzeniem i podniesieniem jakości świadczonych usług już w istniejących obiektach agroturystycznych. Trzeba nadmienić, że w strategiach rozwoju badanych gmin organizację kursów agroturystycznych upatrywano szansę rozwoju agroturystyki.

Z kolei na pytanie o największe przeszkody w rozwoju agroturystyki 9 odpowiedzi dotyczyło ograniczonych zasobów finansowych właścicieli gospodarstw rolnych. Na nieodpowiednią infrastrukturę turystyczną wskazano w 6 gminach, a na złą promocję w pięciu; tylko w trzech gminach respondenci wskazali na brak turystów.

5. Wyniki badań przeprowadzonych w gospodarstwach agroturystycznych w gminie Czorsztyn

W gminie Czorsztyn dominują gospodarstwa agroturystyczne oraz kwatery prywatne. Obecnie na terenie tej gminy znajduje się 200 zarejestrowanych kwater prywatnych i 180 gospodarstw agroturystycznych, oferujących kolejno 2800 i 1852 miejsc noclegowych. Trzeba jednak przyznać, że ustalenie faktycznej liczby miejsc noclegowych jest bardzo trudne, ponieważ istnieje ogromna rozbieżność między

oficjalnymi danymi dotyczącymi dokładnej liczby obiektów i miejsc noclegowych a stanem faktycznym.

Na terenie badanej gminy oprócz gospodarstw agroturystycznych i kwater prywatnych funkcjonują również inne obiekty noclegowe: 12 pensjonatów z 508 miejscami noclegowymi, a także po 3 motele i środki szkoleniowo-wypoczynkowe (odpowiednio z 158 i 286 miejscami noclegowymi), 2 schroniska młodzieżowe (100 miejsc noclegowych) oraz po 1 domu wczasowym, hotelu i schronisku (odpowiednio 38, 52 i 48 miejsc noclegowych). Wszystko łącznie daje w gminie Czorsztyn 5842 miejsc noclegowych.

Aby określić najważniejsze czynniki rozwoju agroturystyki w regionie czorsztyńskim, przeprowadzono badania za pomocą kwestionariusza ankiety z 21 właścicielami gospodarstw agroturystycznych. Wśród badanych było 15 kobiet i 6 mężczyzn. Okazało się, że 17 kwaterodawców zajmuje się agroturystyką od ponad 5 lat, 3 rolników prowadzi działalność agroturystyczną od 3 lat, a jeden od roku. Badane gospodarstwa dysponują łącznie 336 miejscami noclegowymi w 121 pokojach. Większość (52) stanowią pokoje dwuosobowe. Pokoi trzypięciobowych i czteroosobowych jest odpowiednio 38 i 29, a jednoosobowych tylko 2.

Wszystkie obiekty świadczą gościom wyżywienie. Niepełne wyżywienie (śniadania i obiadowe kolacje) oferuje 10 gospodarstw, możliwość samodzielnego przyrządzenia posiłków 6 obiektów, pełne wyżywienie świadczą 3 gospodarstwa, a 2 tylko obiadowe kolacje. We wszystkich gospodarstwach gościom oferowane są różne usługi rekreacyjne. W każdym można zorganizować ogniska i grillowanie. W większości przypadków turyści mogą także uczestniczyć w pracach gospodarskich w formie zajęć rekreacyjnych. Kwaterodawcy organizują również przejazdy bryczką, a zimą kuligi (tab. 2).

Tabela 2. Formy usług rekreacyjnych oferowane przez badane gospodarstwa agroturystyczne

Usługa rekreacyjna oferowana przez badane gospodarstwa agroturystyczne	Liczba gospodarstw
Organizacja ognisk i grillowania	21
Możliwość uczestniczenia w pracach gospodarskich	18
Organizacja kuligów lub przejazdów bryczką	17
Świadczenie usług przewodnickich po okolicy	17
Nauka przyrządzania potraw regionalnych	15
Wypożyczalnia sprzętu sportowo-rekreacyjnego	4
Korzystanie z basenu	2
Nauka rękodzielnicstwa	1

Źródło: badania własne.

Z usług noclegowych i żywieniowych, a także z różnych zamieszczonych w powyższej tabeli usług rekreacyjnych korzystają turyści krajowi i zagraniczni. Więk-

szość badanych właścicieli gospodarstw agroturystycznych w gminie Czorsztyn przyznała (60%), że gości w swoim obiekcie cudzoziemców, głównie z Niemiec, Anglii i Francji, zdecydowanie rzadziej z Hiszpanii, Włoch i Belgii.

Do niedawna w miejscowości Czorsztyn działało koło terenowe Stowarzyszenia Agroturystycznego Galicyjskich Gospodarstw Gościennych, w którym zrzeszona była większość rolników zajmujących się agroturystyką w regionie. Jednak w 2009 r. z owego stowarzyszenia wyodrębniło się samodzielne Góralskie Stowarzyszenie Agroturystyczne z siedzibą w Maniowach, do członkostwa w którym przyznało się 5 badanych osób. Drugim stowarzyszeniem w regionie czorsztyńskim jest Stowarzyszenie Turystyki i Agroturystyki Ziemi Górskich z siedzibą w Nowym Sączu – członkostwo w nim zadeklarowało 6 właścicieli badanych gospodarstw.

Znaczna większość, bo 17 badanych kwaterodawców, współpracuje z innymi właścicielami gospodarstw agroturystycznych. Współpraca ta dotyczy głównie wymiany turystów, polegającej na poleceniu kwater u znajomych w sytuacji, gdy brak jest wolnych miejsc we własnym gospodarstwie. Respondenci dodają, że istotna jest także współpraca w organizacji wyjazdów na targi i giełdy turystyczne oraz przy wypożyczaniu sprzętu sportowo-rekreacyjnego.

W opinii prawie połowy badanych instytucją najbardziej wspomagającą rozwój agroturystyki jest gmina. Trzeba przyznać, że gmina Czorsztyn jest bardzo aktywna pod względem promocji i reklamy. Często organizowane są różnego rodzaju imprezy kulturalne, a właściciele gospodarstw agroturystycznych mogą również liczyć na wsparcie w działalności promocyjnej. Część badanych (38%) stwierdziła także, że rozwój agroturystyki w największym stopniu wspiera stowarzyszenie agroturystyczne.

Z kolei 11 kwaterodawców pytanych o instytucję najbardziej wspierającą właścicieli gospodarstw agroturystycznych w pozyskiwaniu pomocy z Unii Europejskiej na rozwój agroturystyki wskazało Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Kilku badanych wskazało stowarzyszenie agroturystyczne, a po jednym gminę i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Rozwój agroturystyki może być również wspomagany przez środki pochodzące z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Z Osi 3. tego Programu w Działaniu 3.1 Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej wiejski kwaterodawca może uzyskać wsparcie finansowe w postaci refundacji kosztów kwalifikowanych inwestycji. W związku z tym zadano respondentom pytanie o chęć skorzystania w przyszłości z tych środków. Okazało się, że tylko 4 osoby są na to zdecydowane, a 10 jeszcze nie. Całkowicie natomiast odrzuca tę kwestię 7 badanych.

Jeśli chodzi o ocenę obecnej sytuacji materialnej w porównaniu z poprzednią (sprzed podjęcia działalności agroturystycznej), nieco ponad trzy czwarte badanych stwierdziło, że jest trochę lepsza. Na dużo lepszą taką sytuację wskazały 3 osoby, a jeden z respondentów uznał, że od momentu rozpoczęcia działalności agroturystycznej jego sytuacja materialna nie uległa zmianie. Trzeba także zwrócić uwagę, że jeden z badanych stwierdził, że jego sytuacja materialna pogorszyła się w związku z prowadzoną działalnością agroturystyczną.

Następne pytanie dotyczyło promocji. Działalność promocyjna jest bardzo istotnym czynnikiem rozwoju agroturystyki. Główne zadania stawiane promocji gospodarstw agroturystycznych to prezentacja korzyści wynikających z pobytu na wsi (wypoczynek w ciszy, obcowanie z przyrodą) oraz przedstawienie potencjalnym zainteresowanym walorów poszczególnych gospodarstw⁷.

Badane gospodarstwa agroturystyczne korzystają z reklamy w różnego rodzaju katalogach i folderach oraz posiadają wizytówki. Dodatkowo respondenci reklamują swoje usługi turystyczne na stronach internetowych. Wśród badanych obiektów 19 posiada tablicę informującą o możliwości wynajęcia kwater. Udział w targach i giełdach turystycznych potwierdza z kolei 11 gospodarzy. Wyjazdy na nie są organizowane głównie przez stowarzyszenia agroturystyczne, nawet w sytuacji braku członkostwa w tych organizacjach. Promocję dodatkową (obniżki cen, karty stałych klientów itp.) stosuje natomiast 6 kwaterodawców.

Na kolejne pytanie, o trzy najważniejsze czynniki rozwoju agroturystyki w gminie, badani wskazali na walory przyrodniczo-krajobrazowe regionu. Oznacza to, że są oni w pełni świadomi atrakcyjności gminy Czorsztyn pod względem środowiskowym. Z kolei 16 gospodarzy za ważny czynnik rozwoju agroturystyki uważa współpracę kwaterodawców, a dla 13 istotnym czynnikiem jest odpowiednia promocja agroturystyki w gminie.

6. Zakończenie

Na podstawie badań przeprowadzonych z 21 właścicielami gospodarstw agroturystycznych w gminie Czorsztyn nt. stanu i uwarunkowań rozwoju agroturystyki należy stwierdzić, że:

- agroturystyka jest bardzo prężnie rozwijającą się formą turystyki w powiecie nowotarskim;
- badani właściciele gospodarstw agroturystycznych stosują różne formy komunikacji z rynkiem, aby przyciągnąć turystów;
- oferują swoim gościom szeroki wachlarz różnych usług rekreacyjnych;
- członkostwo w stowarzyszeniu agroturystycznym jest istotnym czynnikiem wspierającym agroturystykę, głównie w sferze promocji;
- w zdecydowanej większości poprawiła się sytuacja materialna respondentów od czasu rozpoczęcia przez nich działalności agroturystycznej.

Na podstawie natomiast badań przeprowadzonych we wszystkich gminach wiejskich powiatu nowotarskiego, w ich urzędach gmin, stwierdzono, że:

⁷ W. Kuźniar, M. Woźniak, *Promocja działalności agroturystycznej jako czynnik ożywienia gospodarczego terenów wiejskich (Na przykładzie gmin bieszczadzkich)*, [w:] B. Klepacki (red.), *Turystyka wiejska czynnikiem ożywienia terenów wiejskich*, Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich Oddział w Krakowie, Kraków 2001, s. 136.

- agroturystyka stanowi ważną gałąź rozwoju lokalnej gospodarki w regionie nowotarskim;
- gminy wiejskie wspierają rozwój usług agroturystycznych, głównie w działalności promocyjnej oraz organizacji kursów i szkoleń agroturystycznych;
- w strategiach rozwoju badanych gmin są zapisane działania wspierające rozwój agroturystyki i są one w praktyce realizowane;
- głównymi barierami rozwoju agroturystyki w gminie Czorsztyn są ograniczone zasoby finansowe rolników oraz słaba infrastruktura turystyczna.

Literatura

- Białobrzeska R., Kisiel R., Marks R., *Rola i miejsce agroturystyki w ekorozwoju wsi*, [w:] B. Klepacki (red.), *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu*, t. II, z. 2, Wydawnictwo Wieś Jutra Sp. z o. o., Warszawa–Poznań–Zamość 2000.
- Jalinik M., *Agroturystyka na obszarach przyrodniczo cennych*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2002.
- Kuźniar W., Woźniak M., *Promocja działalności agroturystycznej jako czynnik ożywienia gospodarczego terenów wiejskich (Na przykładzie gmin bieszczadzkich)*, [w:] B. Klepacki (red.) *Turystyka wiejska czynnikiem ożywienia terenów wiejskich*, Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, Oddział w Krakowie, Kraków 2001.
- Meyer B. (red.), *Wybrane aspekty ruchu turystycznego*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004.
- Niedziółka A., *Działalność stowarzyszeń agroturystycznych jako ważna determinanta rozwoju agroturystyki w województwie małopolskim*, „Folia Universitatis Agriculturae Stetinensis” nr 263, Oeconomica 51, Wydawnictwo Naukowe Akademii Rolniczej w Szczecinie, Szczecin 2008.
- Sikora J., *Organizacja ruchu turystycznego na wsi*, WSiP, Warszawa 1999.
- <http://www.intur.com.pl/bazy/kwatery/kw2.php?w1=12&zestaw=agroturystyka>.

STATE AND DETERMINANTS OF AGRITOURISM DEVELOPMENT IN CZORSZTYN COMMUNITY OF THE NOWY TARG COUNTY

Summary: The article concerns the state and determinants of agritourism development in Nowy Targ County. The number of agritourism farms in this part of Malopolska according to counties is presented. The most important factors of agritourism services development are shown according to county offices clerks' opinion and according to these rural service accommodation owners' opinions in the community of Czorsztyn. The most important elements of agritourism development in Nowy Targ County are presented after having analysed the results of questionnaire research carried out among 21 farmers who take up agritourism and after having analysed the research with county offices clerks responsible for tourism development and promotion of their communities. Environmental factor and non-environmental ones that support agritourism development are shown too.

Keywords: agritourism, agritourism services, tourists.